

VU Research Portal

Laagduits

Noordegraaf, J.

published in

Woordenboek voor Marijke over Taalverandering
2014

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

Noordegraaf, J. (2014). Laagduits. In C. de Haan, M. Mooijaart, A. J. van Santen, T. Simons, & S. Zwaaneveldt (Eds.), *Woordenboek voor Marijke over Taalverandering* (pp. 42-42). s.e..

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

vuresearchportal.ub@vu.nl

Uit: Corrie de Haan, Marijke Mooijaart, Ariane van Santen, Tanja Simons, Silvia Zwaaneveldt (red.), *Woordenboek voor Marijke over Taalverandering*. Leiden s.e. 2014, p. 42.

Laagduits

Als eerste betekenis van *Laagduitsch* geeft het onvolprezen WNT: ‘Nederlandsch. Sinds lang veroud.’. Ter adstructie wordt het volgende citaat gegeven: ‘Overmidts sy niet alle bedreven en zijn inde Fransche taele; soo heb’ ick my ten lesten ... ghevanghen ghegheven, ende ghepooght den Boeck Leegh-Duytsch te leeren spreken’. Deze zin staat in een Vlaamse vertaling uit 1658 van een jaren eerder verschenen Frans werk. In de literatuur is opgemerkt dat *Leegh-Duytsch* hier beslist geen synoniem is van *Neder-Duytsch*. Bedoeld wordt de volkstaal van het gewest Vlaanderen; de auteur spreekt over ‘ghemeene, eenvoudighe, ende ongetoomde woorden’. Hij karakteriseert de ‘lage’ variant van het Nederduits dus met een nieuwe samenstelling.

In de zeventiende eeuw is het woord mee geëmigreerd naar Noord-Amerika of is daar opnieuw gemunt. Vooral de Engelse vertaling ervan is bekend, onder meer uit reisverslagen en advertenties over weggelopen slaven: *Low Dutch*. Het ‘patois’ van de nazaten van de Nederlandse kolonisten werd daarmee duidelijk onderscheiden van het Nederduits dat nog lang in kerken van Nederlandse origine gehoord kon worden. Detail: de als zwarte slavin in Noord-Amerika geboren activiste Sojourner Truth (1797-1883) had het Laagduits als moedertaal.

Het Low Dutch is nagenoeg uitsluitend een gesproken taalvariëteit geweest. Pas in 1910 werd bij veldonderzoek in New Jersey de oorspronkelijke benaming ervan genoteerd: *lêx dâuts*. Woorden reizen soms ver, net als mensen.

Jan Noordegraaf